

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkýň : **1/ R. C. T. A.**, so sídlom v T., H. č. X., IČO: X. a **2/ R. C., F. J.**, so sídlom v J. č. X., IČO: X., obidve zastúpené JUDr. Mag. J. Č., advokátom Advokátskej kancelárie U. s.r.o., so sídlom v B., proti žalovaným : **1/ S. P. F.**, so sídlom v B., B. č. X., IČO: X. a **2/ L. S. R., Š. P.**, so sídlom v B., N. č. X., IČO: X., **o vydanie nehnuteľných vecí**, vedenej na Okresnom súde Nové Zámky pod sp.zn. 13 C 85/2007, o dovolaní žalobkýň 1/, 2/ proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 30. júna 2008, sp.zn. 8 Co 130/2008, takto

r o z h o d o l :

Uznesenie Krajského súdu v Nitre z 30. júna 2008, sp.zn. 8 Co 130/2008 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

V konaní o žalobe na splnenie povinnosti podľa zákona č. 161/2005 Z.z. podali žalobkyne návrh na prerušenie konania podľa § 109 ods. 2 písm.c/ O.s.p., a to až do právoplatného skončenia konaní vo veciach Okresného súdu Levice a Okresného súdu Nové Zámky vedených pod sp.zn. 9 C 138/2006 a sp.zn. 9 C 75/2007. Návrh odôvodnili tým, že ich cirkev vedie mnoho reštitučných sporov, ktoré vychádzajú z analogických skutočností. Z doterajšej rozhodovacej činnosti súdov prvého stupňa vyplýva rôznosť a nejednotnosť v posudzovaní právnych otázok významných pre posúdenie oprávnenosti uplatnených reštitučných nárokov. Vychádzajúc z uvedeného mali žalobkyne za to, že „právoplatné rozhodnutie na odvolacom súde v reštitučných sporoch môže usmerniť a zjednotiť rozhodovaciu činnosť na príslušných okresných súdoch, pretože sa v týchto odvolacích konaniach budú riešiť právne relevantné otázky, ako napr. preklúzia reštitučného nároku, perfektnosť reštitučnej výzvy, legitimácia účastníkov konania a pod., ktoré majú význam pre rozhodnutie súdu v predmetnej veci“.

Okresný súd Nové Zámky (súd prvého stupňa) uznesením z 27. marca 2008, č.k. 13 C 85/2007-310 návrh na prerušenie konania zamietol. Zároveň pripustil zmenu žaloby navrhnutú žalobkyňami ich podaním zo 7. marca 2008. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že „nie sú splnené podmienky na prerušenie konania stanovené v § 109 ods. 2 písm.c/ O.s.p., pretože neprebíha žiadne konanie o žiadnej z otázok, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie v tejto veci, nakoľko síce je pravdou, že obdobné nároky navrhovateľov proti odporcom sú predmetom mnohých ďalších sporov vedených súdmi Slovenskej republiky, avšak každý z týchto nárokov je samostatný, jedinečný a skutkovými okolnosťami nesúvisiaci s iným a akékoľvek rozhodnutie iných súdov v inej veci nemôže mať vplyv na posúdenie nároku navrhovateľov uplatneného v tomto konaní“.

Krajský súd v Nitre (odvolací súd), konajúci o odvolaní žalobkyň, uznesením z 30. júna 2008, sp.zn. 8 Co 130/2008 uznesenie súdu prvého stupňa v jeho napadnutej zamietajúcej časti zrušil. Dospel k záveru, že napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa treba zrušiť podľa § 221 ods. 1 písm.i/ O.s.p. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že „súd prvého stupňa mal rozhodnúť o prerušení konania, z dôvodu, že prerušenie konania je vhodné z iných dôvodov (fakultatívne) iba vtedy, ak by došiel k záveru, že o návrhu na prerušenie konania treba rozhodnúť kladne. V opačnom prípade by sa občianske súdne konanie rozpadlo na množstvo procesných rozhodnutí a zbavilo by sa jeho efektívnosti. Súd prvého stupňa v rozpore s uvedeným, rozhodol o návrhu na prerušenie konania, hoci nešlo o kladné rozhodnutie. Potom za daného stavu nemalo byť napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa vydané, ...“.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podali žalobkyne dovolanie. Navrhli napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnili ustanovením § 237 písm.f/ O.s.p. Okrem uvedeného dôvodu dovolanie odôvodnili aj dovolacím dôvodom podľa § 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p. Vadu spočívajúcu v odňatí možnosti konať pred súdom videli v nedostatku riadneho odôvodnenia napadnutého rozhodnutia. Mali za to, že odvolací súd sa vo svojom rozhodnutí vôbec nezaoberal skutočnosťou, či tu je alebo nie je dôvod na prerušenie konania, iba konštatoval, že ak súd prvého stupňa bol toho názoru, že dôvod na prerušenie konania nie je v tomto prípade daný, nemal vydať žiadne uznesenie. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu považovali za jednostranné, nepresvedčivé, bez hodnotenia dôkazov jednotlivo a v ich vzájomnej

súvislosti, nereagujúce na rozsah a dôvody odvolania. Podľa názoru žalobkýň nedostatok riadneho odôvodnenia rozhodnutia predstavuje porušenie práva na spravodlivé súdne konanie a je dôvodom pre zrušenie rozhodnutia podľa § 243b O.s.p.

Žalovaní 1/, 2/ sa k dovolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníčky konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.), pretože dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu len pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. V zmysle ustanovenia § 239 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 O.s.p. v znení do 15. októbra 2008). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Nakoľko dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nevykazuje znaky uznesení uvedených v citovaných ustanoveniach upravujúcich prípustnosť dovolania proti rozhodnutiam odvolacieho súdu vydaným v tejto procesnej forme (v danom prípade uznesením odvolacieho súdu bolo zrušené uznesenie súdu prvého stupňa), je zrejmé, že ide o prípad, v ktorom Občiansky súdny poriadok dovolanie podľa § 239 nepripúšťa.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti uzneseniu podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné

ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Treba zdôrazniť, že § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 239 O.s.p. vylúčené.

Z vymenovaných procesných väd je v dovolaní výslovne namietaná vada konania podľa § 237 písm.f/ O.s.p., t.j. že účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle predmetného ustanovenia je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu jeho procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy a pod.). Takýmto procesným právom účastníka je i to, aby rozhodnutie súdu prvého stupňa, s ktorým účastník nesúhlasí, bolo na základe jeho prípustného odvolania preskúmané odvolacím súdom podľa zásad ovládajúcich odvolacie konanie. K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím.

Preskúmaním veci dovolací súd dospel k záveru, že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je predmetnou vadou postihnuté, táto vada však sčasti vyplýva z iných skutočností než sú namietané v dovolaní.

Z odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia vyplýva, že odvolací súd zrušil uznesenie súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu žalobkýň na prerušenie konania majúc za to, že toto rozhodnutie nemalo byť vôbec vydané, pretože o návrhu účastníka na prerušenie

konania podľa § 109 ods. 2 písm.c/ O.s.p. súd rozhodne iba vtedy, ak mu vyhovie („rozhodne kladne“). Vychádzajúc z uvedeného sa už nezaoberal dôvodmi odvolania žalobkýň. Postup a rozhodnutie odvolacieho súdu nepovažuje dovolací súd za správny.

Rozhodovanie civilného súdu je najpodstatnejšou činnosťou (úkonom) pri výkone súdnictva v rozsahu právomoci, ktorú ústava a zákon zveruje do oprávnení a povinností tohto štátneho orgánu. Len rozhodovanie a jeho výsledok zabezpečí náležité naplnenie ústavného práva na súdnu a inú právnu ochranu, ktoré vyplýva z čl. 46 ústavy. Podstata súdneho rozhodovania v občianskoprávnom konaní spočíva v tom, že súd týmto zákonom ustanoveným spôsobom (rozhodnutím), v rámci ústavne a zákonom ustanovenej právomoci, vyjadruje svoj záväzný a zásadne nezmeniteľný názor na opodstatnenosť, kvalitu a rozsah procesnej ochrany, ktorej sa účastník konania domáha.

Meritórnemu rozhodnutiu občianskoprávneho súdu spravidla predchádza viacero procesných rozhodnutí vo veci. Úlohou týchto procesných rozhodnutí je predovšetkým odstrániť nedostatok niektorej procesnej podmienky, vyrovnať sa s prekážkou postupu v konaní alebo pripraviť podklady na rozhodovanie vo veci samej.

K podstate súdneho rozhodovania a rozhodnutia, a to ani procesného, nepatrí subjektívne hľadisko, t.j. to, či a ktorý z účastníkov je úspešný alebo sčasti úspešný. Úlohou súdu je, ak to zákon výslovne nevyklučuje, rozhodnúť; splnenie tejto úlohy nemožno stotožňovať s úspechom vo veci, alebo s opodstatnenosťou procesného návrhu.

Podľa § 109 ods. 2 písm.c/ O.s.p., pokiaľ súd neurobí iné vhodné opatrenia, môže konanie prerušiť, ak prebieha konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu, alebo ak súd dal na takéto konanie podnet.

Podľa § 167 ods. 1 O.s.p., ak zákon neustanovuje inak, rozhoduje súd uznesením. Uznesením sa rozhoduje najmä o podmienkach konania, o zastavení alebo prerušení konania, o odmietnutí návrhu na začatie konania, o zmene návrhu, o späťvzátí návrhu, o zmieri, o trovách konania, ako aj o veciach, ktoré sa týkajú vedenia konania.

Z ostatne citovanej normy výslovne vyplýva, že súd rozhoduje (uznesením), okrem iného, i o prerušení konania; nerozlišuje pritom, či ide o prerušenie obligatórne podľa

ustanovení § 109 ods. 1 O.s.p. alebo o prerušenie dané na úvahu súdu podľa ustanovení § 109 ods. 2 O.s.p.

Z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku nemožno vyvodit', že by súd konajúci o návrhu účastníka na prerušenie konania podľa § 109 ods. 2 O.s.p. mal rozhodnúť iba vtedy, ak mu vyhoví a konanie preruší. Občiansky súdny poriadok pozná iba jeden úkon súdu, ktorý je, napriek jeho obsahu, výslovne vylúčený z rozhodovania súdu. Je ním poverenie notára ako súdneho komisára (§ 38 O.s.p.), ktoré podľa výslovného ustanovenia zákona nie je súdnym rozhodnutím. Iné procesné úkony, a teda ani „negatívne“ sentencie o návrhu účastníka na prerušenie konania podľa § 109 ods. 2 písm.c/ O.s.p., zákon výslovne z rozhodovacej činnosti súdu nevylučuje. Dôvodom, aby súd rozhodol o návrhu na prerušenie konania iba vtedy, ak mu vyhoví, rozhodne nie je, že by inak „sa občianske súdne konanie rozpadlo na množstvo procesných rozhodnutí a zbavilo sa jeho efektívnosti“.

Proti rozhodnutiu súdu o návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 2 písm.c/ Občianskeho súdneho poriadku je odvolanie prípustné, pretože nejde o uznesenie, ktorým sa iba upravuje vedenie konania (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu SR sp.zn. 4 Cdo 36/03, uverejnený v časopise Zo súdnej praxe č. 1/2004). Jedinú výnimku z práva na odvolanie, aj to len proti rozhodnutiu, ktorým sa zamietol návrh (zákon teda predpokladá aj negatívne rozhodnutie) na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm.c/ O.s.p., zákon ustanovuje s účinnosťou od 15. októbra 2008 v ustanovení § 202 ods. 3 písm.o/ O.s.p.

Odvolací súd prejedná vec tak, že je zásadne viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania. Odvolací súd v predmetnej veci tak nepostupoval a vedený nesprávnym právnym názorom rozhodnutie súdu prvého stupňa z hľadiska správnosti jeho záverov, že v danej veci tu nie sú dôvody na prerušenie konania, z hľadiska dôvodov odvolania žalobkýň nepreskúmal.

Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že odvolací súd tým, že zrušil uznesenie súdu prvého stupňa bez toho, že by ho preskúmal z aspektu odvolacích dôvodov žalobkýň, hoci pre takýto postup neboli zákonné dôvody, odňal žalobkyniam pre časť konania o ich návrhu na prerušenie konania možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p.

Uvedená procesná vada zakladá podľa uvedeného ustanovenia prípustnosť dovolania a je zároveň tiež dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

Vzhľadom na to Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie Krajského súdu v Nitre zrušil podľa § 243b ods. 2 O.s.p.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 19. mája 2009

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová

